

Bojové použití padákových výsadků

Neustálé zavádění nejmodernější techniky zákonitě předpokládá, abychom věnovali vedle pravděpodobných operačních, operačně taktických a bojových úkolů ve větší míře pozornost celkovému studiu a vyhodnocování geografických podmínek a jejich vlivu na vedení boje v předpokládaném zájmovém prostoru. Má to rozhodující význam již v samotné přípravě, organizaci plánování a bezprostředně při vedení boje v týlu nepřítele u padákových výsadků.

Vezmeme-li v úvahu oblast příhraničních pohoří, jejich strukturu, kapacitu jednotlivých směrů, průsmyků, přechodů, kde pohyb mimo komunikace je podstatně ztížen, ve většině případech vyloučen, narůstá význam a důležitost úzké bojové součinnosti mezi pozemními svazky a padákovým výsadkem. Tento prostor totiž umožňuje vytvářet léčky a přepady s vhodnou aplikací se systémem destrukcí a zatarasování všeho druhu.

V tomto prostoru přesycenost moderní bojovou technikou může přinést pravý

opak sledovaného zámyslu a podstatně ztížit efektivní splnění předpokládaných cílů co do času a prostoru. Stačí k tomu aktivní zásah protivníka do předem připravených prostorů, které si vybudoval v rámci operační přípravy válčiště. Naopak ovlaďneme-li je včas, uspoří to nejen živou sílu a techniku, ale i čas.

V článku chci ukázat na oprávněnost existence padákového výsadku v podmínkách naší armády, na některé varianty bojového použití, jejich úlohu, význam, potřebu v první operaci a chci dojít k určitým závěrům pro další vývoj padákového výsadku v našich podmínkách.

Chci se zaměřit zejména na objasnění celkové problematiky při plnění předpokládaných bojových úkolů v taktickém rámci za podmínek, kdy padákový výsadek povede bojovou činnost v týlu nepřítele podle rozhodnutí velitele armády ve prospěch vlastních svazků k zabezpečení rychlého rozvíjení úspěchu na jednotlivých směrech podle vývoje boje.

Je padákový výsadek nutný?

Nejprve uvedu některé pohledy na vývoj padákového výsadku u nás. Určitá část západních vojenských teoretiků psala o beznadějnosti a nastávající krizi u vzdušných výsadků, jakmile se objevily zbraně hromadného ničení. Naopak Sovětský svaz ukázal na škodlivost těchto prognóz a poukázal na to, že v nových podmínkách budou mít vzdušné výsadky nedozírné možnosti. Sovětský svaz věnoval výstavbě, modernizaci, mobilnosti a palebné odolnosti vysoce bojeschopných výsadků znač-

né úsilí. Proto dnes má několik výsadkových sborů, které patří mezi nejlepší na světě. S využitím nejmodernějších velkokapacitních letounů jsou schopny v minimální době plnit speciální úkoly a zasáhnout na maximální vzdálenosti.

Odlišné podmínky měly naše padákové výsadky. Nechci jednostranně ukazovat na rozdílnost ve výzbroji a celkových možnostech, ale chci je posuzovat z hlediska možností naší ekonomiky, potřeby, účelnosti a předpokládaného bojového použití.

Markantní rozdíl je již v zájmovém prostoru bojové činnosti a důležitosti jednotlivých operačních směrů, což se zákonitě odráží v celkové síle, organizaci, skutečné mobilnosti, palebné schopnosti a odolnosti vzdušných výsadků. Proto také naše výsadky budou plnit jiné bojové úkoly, než např. sovětské a polské výsadky, které budou vést bojovou činnost na hlavním strategickém směru.

Rozdílnost činnosti je též dána samotnou konfigurací terénu. Zatím co v severní části západního válčiště jsou oblasti výlučně rovinaté, nepokryté, co přímo vyžaduje maximální samostatnost, schopnost vést boj proti tankovým, obrněným, dělostřeleckým útvarům a jeho letectvu, v prostoru předpokládané činnosti našich padákových výsadků převládá kopcovitý, hornatý a zalesněný terén.

V tomto prostoru ráz bojové činnosti má charakter boje v horském, zalesněném, těžkodostupném terénu, kde vedle odlišností přímo v bojové činnosti jsou podstatně rozdíly v možnostech použití bojové techniky a tím i celkové organizaci a skutečné síle padákového výsadku.

První nejvýznamnější překážkou operačního významu pro pozemní svazky zůstává celá oblast příhraničních masívů. K jejich rychlému ovládnutí přispěje právě padákový výsadek, v úzké součinnosti s ostatními druhy vojsk, s vrtulníkovým výsadkem, předsunutými a průzkumnými oddády. Zabezpečí útočícím vojskům v co nejkratším čase překonat přírodní překážky těžkého charakteru a zasadit další síly k rozvíjení útočné operace na směrech ve zvyšném tempu.

Všude tam, kde nemůžeme zabezpečit úder klasickými prostředky v důsledku hluchých, těžko dostupných prostorů, narůstá význam padákového výsadku, který můžeme vysadit s překvapením v kterémkoliv prostoru, na minimální dosahové plochy, v různé době i za ztížených povětrnostních podmínek. Přitom způsob vysazení padákového výsadku nemůžeme slučovat se zásadami pro použití operačního výsadku. Rozdílnost spočívá zejména v charakteru úkolu, vedení bojové činnosti na velkém prostoru a organizační struktuře padákového výsadku.

V dalším vývoji u našeho padákového výsadku v porovnání s výsadkovými útvary sovětské a polské armády docházelo k určité stagnaci, což se nepřímo odráželo v myšlení velitelského sboru a zejména příslušníků padákového výsadku. Vyjadřovali názory o účelnosti, úloze, skutečné nutnosti, bojeschopnosti, o možnostech doletu do prostoru bojové činnosti vzhledem k PVO protivníka, o ne-

dostatku dopravního letectva, o jeho efektivnosti apod. Do popředí se dostávaly též otázky enormních nákladů na výcvik. Porovnávala se efektivnost použití padákového a vrtulníkového výsadku. Bez hlubšího a seriózního rozporu se dokazovala výhodnost použití vrtulníkového výsadku atd.

Jsem přesvědčen, že při podrobné analýze jednotlivých údajů, propočtů, porovnání s efektivností a životností vrtulníkového výsadku nebo finančními dotacemi jiných útvarů se ukáže, že padákový výsadek potřebuje minimální náklady pro jeho akceschopnost a za předpokladu vhodné aplikace nového pojetí pro zabezpečení rozhodující činnosti v první operaci můžeme i současné náklady podstatně snížit. Při tom hlavní pozornost zaměříme na řešení organizační struktury padákového výsadku, předpokládané délky bojové činnosti, hloubky vysazení, možnosti dodatečného zásobování, zdravotnických odsunů, systému řízení výsadku, otázek součinnosti s vrtulníkovými, průzkumnými a mostostřeleckými útvary, jakož i způsobu přípravy mírového výcviku k zabezpečení hlavních a rozhodujících úkolů naší armády. Rozpracování jednotlivých oblastí si jistě vyžádá samostatných pojednání. Těmto otázkám doposud ani odborný tisk nevěnoval dostatečnou pozornost, protože schopní dopisovatelé v tomto směru zůstávali v pozadí.

Každá moderní armáda má vzdušné výsadky zejména padákové ke splnění speciálních úkolů, které nelze lehohodnotně zabezpečit úderem raket, letectva, dělostřelectva nebo tankovými svazky.

V našich podmínkách vzhledem k předpokládaným operačním, operačně taktickým úkolům a zvláštnostem zájmového prostoru bojové činnosti, kdy protivník může k obraně využít vedle výhodných terénních vlastností při adjustaci zátarasů všeho druhu i padákové a vrtulníkové útvary s cílem ovládnout přístupy a přechody jednotlivých horských pásem pro zabezpečení rychlého přechodu na naše území, je existence padákového výsadku přímo podmíněna.

I když hlavní a právem rozhodující bude činnost svazků operační sestavy celé armády, přesto proporciální existence padákových výsadků může v podstatě míře ovlivnit efektivnost a účelnost jejich bojové činnosti.

Samostatného posouzení si zaslouží úpravy organizační struktury a s tím spojených opatření bez zvyšování současného stavu, který zatím není schopen hodnotně zabezpečit požadované úkoly v první operaci a vytváří disproporce mezi možnostmi a přáními.

Přesto, že první operace má svoji specifiku, použití padákových výsadků v ní není jednostranné. Jeho použití bude ovlivňovat

- zámysl velitele,
- situace protivníka v bezprostřední blízkosti vysazení, stupeň ženijních úprav, destrukce a systém zatarasování na jednotlivých směrech,
- složení a materiálně technické zabezpečení padákového výsadku,
- možnosti ostatních druhů vojsk a zejména dopravního letectva k zabezpečení jeho vysazení,
- předpokládaná podpora po vysazení a možnosti dodatečného zásobování s důrazem na municii,
- předpokládaná doba bojové činnosti,
- situace, za jakých podmínek povede bojovou činnost v období bez nebo s použitím jaderných zbraní.

Výsadek můžeme použít

- a) jako **padákový** při dostatečném počtu potřebných prvků zabezpečení včetně dopravního letectva,
- b) bez padákového určení v záloze velitele armády k zabezpečení průzkumných úkolů, doplnění jednotlivých skupin hloubkového průzkumu nebo jiného určení, k boji se záškodnickými jednotkami, proti výsádkům protivníka, k výpadům, léčkám, k průzkumu bojem apod.

V ojedinělých případech můžeme jej po doplnění bojové techniky použít jako motostřeleckého pluku v druhém sledu k plnění zvlášť důležitých úkolů. Tato varianta připadá v úvahu v situaci, kdy jej nebudeme moci přepravit do týlu nepříteli v důsledku velkých ztrát dopravního letectva.

Padákový výsadek můžeme tudíž použít

- a) v **první den operace** k ovládnutí rozhodujících, životně důležitých prostorů, směrů, přechodů v horském zalesněném terénu a tím k zabezpečení rozvíjení úspěchu v hloubce sestavy nepříteli. Půjde o předejití nepříteli v ovládnutí přístupů k hlavním masívům. K vytvoření hloubky sestavy můžeme vysadit vrtulníkový výsadek, který působí ve vzájemné součinnosti s předpusunutými oddáky prvosledových svazků.

Padákový výsadek můžeme vysadit v hloubce 30—45 km (úpatí, přístup k OBERPFALZERWALD), vrtulníkový v hloubce 15—20 km. Přesto, že jde o taktickou hloubku vysazení, charakterem boje bude mít operační význam. Doba jeho vy-

sazení může být totožná s dobou zahájení bojové činnosti pozemních vojsk.

Abychom mohli zabezpečit vysazení padákového výsadku již v první den operace, musíme mít

- počty osob a techniky doplněny na maximum již v průběhu mírového výcviku,
- zpracovanou operační dokumentaci s přesným určením jednotlivých prostorů, pásem činnosti a k tomu zaměřenou i přípravu velitelů, štábů a jednotek,
- přesně rozpracované varianty zaujetí odletových letišť, stanovené osy přesunu, vylčené dopravní prostředky do jednotek v to s vytvořením určité zálohy pro případ poškození nebo zničení techniky,
- pevně dohodovanou součinnost s vrtulníkovým výsádkem a pozemními útvary postupujícími na směru sloučení,
- možnost zaujmout více odletových letišť podle počtu doskových ploch k docílení minimální doby působení na odletovém letišti a rychlejšímu podvěšení zásobníků a bojové techniky,
- organizační strukturu padákového výsadku bez praporních mezistupňů velení a jednotek protitankových kanónů,
- komplexní výcvik v jednotkách včetně odbornosti k dokonalému zvládnutí a osvojení si zásad bojové činnosti podle určení v souladu s operační dokumentací,
- upravené podle toho programy bojového výcviku.

Vysazení padákového výsadku již první den operace v úzké součinnosti s činností pozemních vojsk může mít vzhledem k důležitosti příhraničního prostoru **značný vliv na rychlé překonání první operační překážky.**

b) v **dalších dnech operace** k ničení důležitých objektů s důrazem na jaderné prostředky, systém navádění letectva, rakety, dezorganizaci velení a spojení, zásobování všeho druhu při působení na velkém prostoru.

Vysazení padákového výsadku např. 3—5 den operace umožňuje

- v prvních dnech využít dopravního letectva pro průzkumné a jiné účely,
- upřesnit nebo zvládnout nový bojový úkol podle konkrétní situace,
- v míru mít maximální počet osob, doplnit je povoláním záloh,
- podle možností dopravního letectva a povětrnostních podmínek organizovat se zálohami nejméně jeden cvičný seskok,
- sladit činnost doplněných jednotek na zaměštnání v terénu a maketách předpokládaných objektů.
- přesunout výsadek na vzdálená od-

letová letiště, zpracovat rozpočet pro vysazení co do času, obsahu a prostoru,

— plnit úkoly i jiného charakteru mimo horský zalesněný terén při rozvíjení úspěchu vlastních pozemních jednotek po překonání první operační překážky,

— přidělit část motostřeleckých jednotek a bojové techniky v případě, že vysazení půjde kombinovaným způsobem (první sled padákový, druhý přistávací).

Vysazení padákového výsadku v průběhu první operace na jedné straně umožňuje mimo víceúčelového využití dopravně výsadkového letectva, přijatých úsporných opatření z míru vzhledem k minimálním počtům osob, postupně doplnit osoby a plánovat vysazení podle skutečné situace a vývoje na frontě včetně nepředvídaných změn. Na druhé straně maximální a nejdůležitější část zejména plánování vysazení, sladění činnosti padákového výsadku, pochopení úkolu, zabezpečení a koordinace všech otázek vnitřní a vnější součin-

nosti probíhá za krajně ztížených podmínek a v krátkých lhůtách, což se zase odrazí na kvalitě.

Jednotlivé pozitivní aspekty nemohou se v žádném případě vyrovnat důležitosti komplexní přípravy během mírového výcviku s určitým specifickým určením a vysazením podle první varianty.

Při vysazení padákového výsadku v průběhu první operace až po překonání příhraničního pohorí, zaměřit výsadek bojovou činností především k **ničení** důležitých objektů v týlu nepřítele podle předem stanoveného pořadí. Boj této jednotky (útvaru) ponese charakter **činnosti na velkém prostoru**.

Použití padákového výsadku do prostoru západních okrajů a přístupů české vrchoviny znamená umožnit nepříteli ovládnout důležité dominanty, připravit zatarasení ve výhodném terénu, způsobit našim svazkům značné ztráty, získat čas a iniciativu.

Úloha, význam a potřeba padákových výsadků

Jedním z předpokladů úspěšného vedení první operace je i vymezení úlohy, významu a celkové potřeby padákových výsadků. Jejich úloha vyplývá jistě z možnosti bojového použití v jednotlivých variantách. Padákový výsadek je schopen plnit tyto úkoly:

a) **První den operace** při činnosti v horském a zalesněném terénu vyhledávat a ničit stanoviště roznětu jednotlivých uzlů krycích, mezilehlých jaderných zátarasů, jednotek ochrany, čtyři pro kladení jaderných min, veškerou bojovou techniku s důrazem na kontejnery, soupravy pro uložení a odpálení; vyhledávat a ničit klasické výbušné zátaras, které doplňují celkový systém jaderných zátarasů, ničit VS a zmocňovat se bojové dokumentace, plánů použití jaderných min apod.

Oslepovat a ničit vybudované pevnůstky protivníka, pevnůstky na hlavních směrech, jednotky radiotechnického průzkumu, systém spojení s nadřazeným velitelstvím, ničit jednotky Spolkové ostrahy hranic, speciální skupiny minutových mužů (TEAMS OF MINUTE) a zabránit jejich rychlému zásahu při adjustaci zátarasů.

Zpomalovat pronikání nepřátelských záloh na jednotlivých směrech, ničit dílčí část komunikačních (železničních) svršků s důrazem na hlavní tahy v prostorech, kde je obtížné volit objížděku; vytvářet po všechnou dezorientaci v týlu nepřítele,

ničit prvky pořádkové služby, dopravní a řídicí orgány, systém linkového, rádiového spojení a důležité sklady.

Tyto úkoly mohou splnit menší samostatné padákové výsadky vedením bojové činnosti na maximálním prostoru.

b) **V dalších dnech operace** bude činnost padákového výsadku ovlivňovat dislokace jednotlivých objektů protivníka v této oblasti a rozmístění důležitých prvků v jeho sestavě. Padákový výsadek bude vyhledávat a ničit prostředky jaderného napadení, jejich sklady, odpalovací základny řízených střel, důležité objekty pro navádění letectva, raket, prostředků ZHN, centra řízení, spojovací uzly, velitelská stanoviště, radiolokační a navigační stanice. Bude ničit železniční svršky, vykládací stanice, železniční mosty, bude zaminovávat tunely, zřizovat nástrahy na dálnicích a silničních spojích, ničit benzinové nádrže, čerpací stanice, napadat automobilní přesuny, dopravní techniku a narušovat zásobování všeho druhu. Bude ničit sklady jaderné, chemické, žejnijní, dělostřelecké munice a pohonných hmot; přerušovat činnost ropovodu, produktovodu, přečerpávacích stanic a jiné prvky zásobování. Bude vyřazovat z provozu systém radiotelevisního spojení, zařízení menších budov správního aparátu, vojenské policie a jednotek domobrany.

Aktivní činností na velkém prostoru bude vnášet chaos a paniku mezi obyvatelstvo.

V závislosti na bojové situaci postupujících svazků bude obsazovat mosty, brody, přepraviště a letiště.

Úloha padákového výsadku v první operaci není v žádném případě potlačena — naopak. Narůstá jeho důležitost, poslání, akceschopnost a rozhodnost při zabezpečení bojové činnosti o horské přechody, směry a přístupy k nim s cílem co nejrychleji je překonat a rozvíjet úspěch za minimálních ztrát všeho druhu.

Při vedení bojové činnosti na velkém prostoru v průběhu operace vytváří optimální podmínky k dokonalé dezorientaci a izolaci nepřítele v jeho vlastním týlu, což mu ztěžuje pružnost velení a zásobování důležitým materiálem a bojovou technikou.

Význam a potřeba padákového výsadku je dána specifikou první operace a předpokládaným prostorem západního válčiště.

Význam pro budování padákových výsadků v ČSLA

Předpokládané bojové použití padákového výsadku v první operaci za podmínek bez nebo s použitím jaderných prostředků má svoji specifikou, která je dána jeho celkovými možnostmi aktivního působení v týlu nepřítele na velkém prostoru, zejména v horském zalesněném terénu.

Na základě analýzy skutečných možností padákového výsadku v našich podmínkách a k zabezpečení potřeb reálného bojového použití v první operaci navrhuji uskutečnit tato opatření :

- stanovit úlohu a místo padákového výsadku při působení na předpokládaných směrech,

- zpracovat varianty bojového použití co do směru, prostoru a obsahového zaměření,

- určitou změnou organizační struktury (bez zvyšování počtů) zvýšit bojeschopnost a samostatnost,

- přehodnotit dosavadní systém řízení padákového výsadku zejména při činnosti v týlu nepřítele zavedením nových efektivních prvků řízení,

- předpokládaným úkolům přizpůsobit všechny formy přípravy velitelů, štábů a jednotek po obsahové stránce,

- upravit podle nových konkrétních požadavků programy bojového výcviku,

- usměrnit pojetí předpisů pojednávajících o činnosti vzdušného výsadku na naše podmínky k zabezpečení konkrétních úkolů.

Tyto úkoly i přes obzvláště velký rozsah mají pro zavedení do praxe krátkodobý charakter. Vynaložené úsilí při samotné tvorbě jednotlivých oblastí se plně odrazí v reálné koncepci a možnostech padákového výsadku při přípravě na plnění předpokládaných úkolů v týlu nepřítele ve prospěch vlastních pozemních svazků v první operaci.

V celkovém pojetí oprávněnosti a existence padákového výsadku přejdeme od široké obecnosti ke konkrétnímu zaměření, což se plně projeví na vyšší bojeschopnosti a dokonalé připravenosti našich padákových výsadků k plnění náročných úkolů.

Závěrem chci uvést, že jsem nemohl v jednom pojednání vyčerpat celý problém padákových výsadků. Šlo mně především o řešení některých hlavních problémů. Co se týče ostatních problémů a zejména jeho bojové činnosti chci rozpracovat v dalších pojednáních.